

Carles Geli repassa l'última bibliografia sobre la **Setmana Tràgica** i l'afusellament de **Ferrer i Guàrdia**, en complir-se cent anys ● Catalina Serra entrevista el músic **Pascal Comelade** ● Xavier Monteys reflexiona sobre habitatge i ciutat amb motiu de la celebració de la **Setmana de l'Arquitectura**

QUADERN

EL PAÍS

Número 1.320, dijous 8 d'octubre de 2009

Q

Notes al Cas Palau

AGUSTÍ FANCELLI

»**Hisenda.** Aprovat alt. Administració lenta, però segura. Millet era president de l'Orfeó Català des de 1978 i de la comissió executiva del Consorci del Palau des de 1983. Han fet falta cinc lustres, però els bitllets de 500 euros són molt cridaners. També va costar molt trincar Al Capone. Per evasió d'impostos, vés per on.

»**La premsa.** Aprovat pelat. No tenim entre nosaltres cap Mikael Blomkvist capaç d'investigar autònomament, entre d'altres raons perquè les seccions d'investigació dels mitjans han estat suprimides, però un cop destapada l'olla s'estan fent els deures. La carta de l'exsecretari de l'entitat, Raimon Bergós, explicant els tripijocs per enganyar Hisenda o el rebut signat per Àngel Colom, publicat després que negués haver ingressat cap caler del Palau, han estat dues peces d'alta literatura periodística.

»**La justícia.** Necessita millorar. Com a mínim, en agilitat, ahir es va aixecar el secret de sumari i Millet i Montull declararan el dia 19 d'octubre. Els documents desapareguts des que els Mossos van escorcollar el Palau a final de juliol no declararan mai més.

»**El relleu al palau.** També necessita millorar, i molt. És cert que el nou administrador es mostra enèrgic però, finalment, la presidenta de l'Orfeó, amb tots els respectes que mereix la persona, era vicepresidenta amb Millet. No hem sentit repetir que calia fer "foc nou"?

»**La política.** No és que necessiti millorar, és que no s'ha presentat a classe. Declaracions de circumstàncies i prou. La setmana passada el Parlament va rebutjar constituir una comissió d'investigació, proposada per Ciutadans i PP (tan contrari a aquesta mena de controls a d'altres indrets), per allò que "cal deixar treballar la justícia". La justícia ja treballa, la política no. És obvi que en un escàndol d'aquestes dimensions, on ja s'hi ha barrejat el finançament dels partits, cal esbandir responsabilitats polítiques greus. Però ses senyories estan encarregant informes mentre es lamenten de la "desafeció" general.

Els Mossos d'Esquadra són presents a les novel·les negres dels nous autors, que reflecteixen les seves trifulgues amb els 'nacionals'. / CARLES RIBAS

Reportatge

La Barcelona canalla

Nous autors converteixen la ciutat en l'epicentre de les seves novel·les. En clau negra i des de visions molt diferents.

ROSA MORA

Un dia qualsevol, a primera hora del matí. Just acaba d'obrir el bar d'en Salva i la Mari. Àlex és un dels primers clients, ha passat mala nit i no tenia tabac. Entren el seu germà Epi, que ni tan sols s'adona que hi ha l'Àlex, amb el moro Tanveer Hussein. Es queden a la barra. L'Epi du una bossa d'esports. Treu un martell i mata a cops el seu amic Tanveer. El que més el preocupa és que la Mari haurà de netejar tot aquell bassal de sang. Així comença *Tarde, mal y nunca* (Saymon Ediciones), de Carlos Zanón. És una novel·la políticament incorrecta, transgressora, sense concessions.

Tot passa en 24 hores en un barri de Barcelona, que podria ser el Raval, Poblenou o Sants, un barri on hi ha molta immigració. La idea,

explica Zanón, "era capturar l'aquí i l'ara, baixar un dia al carrer i veure. És també un espai mental, en què domina la comunicació absoluta. L'un no té ni punyetera idea del que pensa i vol l'altre".

Tanveer no passa desapercebut al barri. Es droga molt, beu massa i és hàbil amb la navalla. És amic d'Epi, un penjat de la droga que té una furgoneta tunejada i emmoquetada, on els dos fan nit. A Tanveer no li costa res recollir prostitutes i maltractar-les gairebé fins a la mort. Tiffany, peruana, amb les celles tatuades de blau, és la reina menjadors del barri. Epi n'està enamorat, però ella prefereix en Tanveer.

"Tanveer resulta fascinant, encara que és un bèstia. Saps que si estàs al seu costat no et passarà res. Tiffany està desarrelada, va arribar pensant en un futur idealit-

zati i es troba amb els mateixos problemes que tenia al seu país. Epi és el noi que mai compta en el grup. El seu germà Àlex és esquizofrènic. Probablement el brot li hagués sortit de totes totes, però l'abús de drogues hi ha ajudat. Té un cert sentit comú. Epi, no. I quan vol prendre la iniciativa passa el que passa".

Són els supervivents del barri. Tots els que han pogut han marxat. Se'n van perquè se senten desplaçats, cada cop arriben més immigrants. "Els que es queden no tenen futur ni els importa. Estan desorientats, desconcentrats, no tenen mapa ni brúixola. No és una actitud nihilista; no hi ha Déu, però hi ha fe. La seva vida és el present immediat i viuen el dia com si fos el primer i l'últim".

Passa a la pàgina 2

La Barcelona canalla

Ve de la pàgina 1

De tots els personatges que malviuen en aquest barri de barris, el més repugnant és Helio, un tipus que treballa a la construcció i que la seva feina és contractar paletes. Els insulta, els humilia, els maltracta. “És el pitjor del pitjor, la pura essència de la maldat. La maldat igual que la violència produeixen plaer”.

La droga és present a gairebé cada plana. “És fàcil de trobar i de consumir, i és una fórmula barata d'evasió. Quan la pren un xaval de 15 anys ho fa perquè és divertit i transgressor, té una part lúdica, però és devastadora, acaba amb el cervell fregit”.

Carlos Zanón (Barcelona, 1966) és autor de quatre llibres de poemes i d'una novel·la, *Nadie ama a un hombre bueno*. Amb *Tarde, mal y nunca* ha fet la dissecció d'un dia qualsevol en un barri qualsevol de Barcelona, no de la zona alta ni de l'Eixample, per descomptat. Cronista despietat dels nous temps, la novel·la commociona.

La seva família vivia al Guinardó i veien Barcelona com un lloc llunyà. “No em sento vinculat en el sentit afectiu a Barcelona. La veig com un aparador, i ara que el Woody Allen ha marxat se'ls ha desmuntat l'escenari”.

Sobre les ordenances urbanes i sobre la prostitució al carrer es mostra escèptic. “És la més gran hipocresia que he vist mai. El que passa és que a tots se'ns ha tornat la pell molt fina. No hi ha ara més degradació que als anys setanta, i vivim molt millor. Clar que hi ha algunes capes socials que pensen que la integració consisteix a anar a visitar el fill negre adoptat d'uns amics. Cada cop hi ha més barris multiètnics i molts pensen que se'ns estan omplint de púrria. El que jo dic, que temim la pell cada cop més fina”.

“A tots se'ns ha tornat la pell molt fina. No hi ha ara més degradació de la ciutat que als anys setanta, i vivim molt millor”, diu Carlos Zanón

De les ordenances municipals, no en vol sentir a parlar. “Tot està tan regulat que no et pots moure. Normes i més normes, algunes tan delirants com la que demana als músics de carrer o de metro que a part de saber cantar o tocar tinguin també un repertori”.

El llibre de Zanón fa mal de panxa. Ens ensenya una Barcelona que molts voldrien guardar sota l'estora. És la principal virtut d'una bona novel·la negra: explicar un temps i una societat. Diuen que el gènere negre ara és moda, perquè Stieg Larsson ha venut milers de còpies de la seva trilogia. El que potser sí que és moda és la Barcelona negra: si fa uns mesos va sortir *Barcelona negra*, en què vuit periodistes escriben sobre casos reals, ara s'acaba de publicar *Matar en Barcelona* en el qual 12 autors escriuen sobre 12 crims reals que van succeir a Barcelona.

En qualsevol cas, Barcelona té una bona tradició de novel·la negra. Des de Mario Lacruz (*El inocente*, 1953), Manuel de Pedrolo (*Es vessa una sang fàcil*, 1968), Rafael Tasis (*Un crim al Paral·lel*, 1960) a Jaume Fuster, Maria Antònia Oliver i tants d'altres. Manuel Vázquez Montal-

bán i la seva sèrie protagonitzada per Pepe Carvalho marca un punt i a part. És una crònica total. De Barcelona, de la transició, de la política catalana...

No podem oblidar tampoc tres col·leccions: la inoblidable La Cua de Palla, Barcelona, Màxima Discreció i La Negra.

Francesc González Ledesma, que ja s'ha resignat a dir-li Raval a l'antic Barri Xino, ha celebrat enguany el 25è aniversari del seu policia Méndez en *Sólo se vive dos veces*, i Alicia Giménez Bartlett ha fet de Barcelona l'escenari de les seves novel·les. La darrera, *El silencio de los claustros*, té com a rerefons la Setmana Tràgica, tema que també ha escollit Andreu Martín amb *Barcelona trágica*.

Pels carrers de Barcelona corre un detectiu privat, Àngel Esquiús, també de Martín, aquest cop en col·laboració amb Jaume Ribera. Junts van fer la sèrie juvenil Flannagan, i Esquiús és una espècie de Flannagan per a adults. L'infatigable escriptor ha iniciat una nova sèrie sobre una mosseta d'esquadra molt espavilada, Wendy. Té dos títols: *La nit que Wendy va aprendre a volar* i *Wendy ataca*.

A aquestes veus tan aconseguïdes es van afegint les d'altres generacions, que escriuen des d'òptiques diferents, però que també han escollit Barcelona com a paisatge literari. Són nous autors i, en general, interessants. Gràcies a ells sabem les trifulques que va comportar l'establiment dels Mossos d'Esquadra a Catalunya i com de malament ho van passar els policies nacionals que es van incorporar al restablert cos policial.

Jordi de Manuel (Barcelona, 1962) no és un desconegut. El seu inspector Sergiot ja ha protagonitzat cinc novel·les, *Tres somnis blaus*, *Cels taronges*, *Cabells porpres*, *L'olor de la pluja* i *El raptor de gnoms*. La darrera, *Mans lliu-*

res és especialment atractiva pels ingredients que conté: 2014, eleccions a la Generalitat, el possible referèndum per a la independència, les transformacions que viu Barcelona.

Sergiot és funcionari del Cuerpo Nacional de Policía i ocupa una plaça interina al cos dels Mossos. Té despatx a la comissaria de les Corts, però quan pot s'escapa a la solitud de la Via Laietana. Es troben davant un cas pelut: el candidat d'un petit partit, amb gran carisma i molta làbia, que pensa, encara que no ho diu massa, en convocar un referèndum per a la independència, és trobat mort en estranyes circumstàncies. Els últims dies ha estat vist amb una prostituta de luxe que també apareix morta. Ordenen a Sergiot investigar el que ha passat juntament amb una jove caporal i un agent dels Mossos. A ell li agrada més treballar per lliure.

La Barcelona del 2014 pateix una sequera de mil dimonis, tanmateix es raciona l'aigua de boca. Hi ha aldarulls dia sí dia també. S'acaben d'inaugurar les noves i espectaculars Rondes Aèries. Després de tots els problemes que havien provocat, ningú pensava que aquella obra faraoni-

La Barcelona canalla

ca solucionés els embussos i els problemes de trànsit a la ciutat.

La presència de la màfia russa cada cop és més visible a la ciutat.

A Sergiot i als joves mossos els toca fer la feina bruta i perillosa, després els apartaran del cas.

Al subinspector Santiago Escalona les coses no l'hi han anat millor que al seu col·lega Sergiot, però ho porta amb més bon humor. Escalona era inspector de la Policia Nacional i, en passar als Mossos, és rebaixat a subinspector. Està assignat a la comissaria de Nou de la Rambla. La seva companya, Teresa, hi treu ferro. Assegura que el nou càrrec el rejoveneix.

Carlos Zanón, en una botiga del barri de Sants. / CONSUELO BAUTISTA **A dalt, a la dreta, Jordi de Manuel.** / TEJEDERAS **A baix, a l'esquerra, Teresa Solana i, a la dreta, Empar Fernández i Pablo Bonell Goytisolo.** / SUSANNA SÁEZ / GIANLUCA BATTISTA

Escalona ja ha protagonitzat dues novel·les, *Las cosas de la muerte* i *Mala sangre*. Els seus creadors són Empar Fernández i Pablo Bonell Goytisolo. La tercera entrega, aquest any, *Un mal día para morir* mostra l'excel·lent evolució narrativa d'aquests autors. L'argument és interessant:

el passat recent d'Espanya, la dictadura i el franquisme, vistos per gent que gairebé no ho va viure. Un antic cap d'Escalona, agonitzant a l'Hospital del Mar, crida a Escalona i li demana que, per favor, investigui la mort d'un noi, Alberto Boisgontier, el 19 de novembre de 1975. Quin mal dia per morir!

A Boisgontier, activista d'esquerres, l'havien enxampat mentre imprimia octavetes. Va insultar un d'aquells polis de la Brigada Político Social que feien tanta por. A Via Laietana li van donar estopa de la bona, però va sortir pel seu propi peu de la comissaria. Uns dies després va caure a les vies d'una estació de Ferrocarrils.

Una sàtira de la cultureta dels premis

Teresa Solana barreja humor i gènere negre per criticar la societat actual

R. M.
Drecera al paradís (Edicions 62), segona novel·la de Teresa Solana, et fa riure tant que de vegades et salten les llàgrimes. També et fa pensar.

Marina Dolç, popular escriptora de *best-sellers*, és assassinada poc després de guanyar el VI Premi Novel·la Poma d'Or. La vetllada literària se celebra a l'hotel Ritz (ara Palace) i, tal com passa a la seva novel·la premiada, és colpejada amb la pesada estatueta de bronze que li acabben de lliurar. És detingut el finalista del premi, l'Amadeu Cabestany, un escriptor presumptament de culte i sense lectors. L'obra que havia presentat es titula *Engalavernats a la barrundanya*, títol que no entenia ni la seva agent literària.

Gairebé tots pensen que l'Amadeu és rarot, però no un assassí. La seva agent i amant a estones encarrega els germans bessons Martínez, detectius sense llicència, que provin la innocència de l'Amadeu.

A partir d'aquí, Solana dispara contra tothom: contra els patricis de la cultura; contra l'endogamia de la universitat; contra els periodistes i la premsa; contra els crítics saberuts i contra els escriptors. No se'n salva ningú. No es perdin per exemple la necrològica que un tal Carles Clave dedi-

ca a la finada (pàgina 53). Parla més del seu llibre i la propera presentació que de la morta. O la història de l'Oriol Sureda, el crític que ha consagrat la seva vida a *matxacar* els llibres de la Dolç, però que frueix llegint-la en secret. L'espècie de festa *in memoriam* organitzada per una simpàtica milionària tampoc no té perduda. Tots acaben en pilotes i barrallant-se o fent l'amor. I més: un pres de la Model mor d'un infart després d'escoltar un dels poemes de l'Amadeu, *La xardor enllardissada dels higromes*.

Solana també sap posar-se seriosa quan parla de temes com les hipoteques i la bombolla immobiliària. O de la Barcelona que no li agrada. Sense anar més lluny, la Barceloneta postolímpica, sense *xiringuitos*, amb platges atapeïdes o un passeig on, com a Califòrnia, la gent patinava disfressada amb roba d'esport i petits auriculars a les orelles.

L'escriptora no té pietat a l'hora de repartir mastegots, però també és generosa amb els records i la memòria. El perdiguer Lluís Arquer, que ajuda els bessons detectius, és un homenatge al detectiu del mateix nom creat per Jaume Fuster. La reconstrucció de l'escenari del crim ens porta a Agatha Christie i al seu Hercule Poirot.

Teresa Solana (Barcelona, 1962) és una escriptora a tenir en compte.

Invitació a la lectura

► **Tarde, mal y nunca**, de Carlos Zafón. Sayman Ediciones. És una novel·la políticament incorrecta sobre un barri de Barcelona on només queden els penjats.

► **Drecera al paradís**, de Teresa Solana. Edicions 62. Una sàtira sagnant sobre la cultura dels premis, els crítics saberuts i els escriptors presumits.

► **Mans lliures**, de Jordi de Manuel. Edicions 62. La Barcelona de 2014, amb eleccions autonòmiques, una sequera que fa estralls, aldarulls i unes Rondes Aèries que fan feredat.

► **Un mal día para morir**, d'Empar Fernández i Pablo Bonell Goytisolo. Ediciones Pàmies. La investigació d'una mort ocorreguda el 19 de novembre de 1975.

► **Emulsió de ferro**, de Sebastià Jovani. La Magrana. Un assassinat misteriós al barri de Gràcia l'any 1976.

Va caure o el van empènyer? El cap d'Escalona està convençut que el van matar.

Al subinspector no el troben a faltar gaire a la comissaria del Raval, té temps lliure i es posa a investigar amb grans dificultats. Ha passat molt temps i a més ningú no en vol parlar, però la merda del passat arriba fins al present.

Emulsió de ferro és la primera novel·la de Sebastià Jovani i, com la d'Empar Fernández i Pablo Bonell, també burxa en el passat. El barri de Gràcia el novembre de 1976. Fa un any de la mort del dictador. La policia conserva tots els tics de la dictadura. A la plaça del Raspall, apareix

mort un home d'aspecte estranger, per ferida de bala.

El músic i detectiu ocasional Víctor Neige tem que la poli comenci a fer *neteja* del que ells consideraven indesitjables i gent de mal viure. Pel que pogués passar, Neige investiga pel seu compte. La novel·la resulta interessant per tres aspectes: per l'època que tracta, pel retrat que fa del barri i de la gent que hi viu i per com està escrita. La narració en tercera persona inclou testimonis en primera; el diari de Neige paral·lel a la narració, i que li dona una altra dimensió, i algun informe policial fan molt agradable i estimulant la lectura.